

Тетяна Герлянд
д. пед. наук, старший науковий співробітник
завідувач лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійної освіти НАПН України
(м. Київ, Україна)

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

Характерною особливістю дуальної системи є те, що надання знань і навичок майбутнім фахівцям пов'язане з отриманням ними необхідного досвіду практичної роботи. Це гарантує, що навчання проходитиме на тих самих умовах з технічної та соціальної точки зору, з якими стикнеться учень при здійсненні обраної професії. Тільки на роботі він зможе навчитися працювати відповідно до вимог ринку, що постійно змінюються, та оцінювати й адаптуватися до соціальних відносин, що існують у робочому середовищі. Крім того, навчання на практиці дає відчуття досягнення, перспектив розвитку, тобто особливе джерело мотивації для учня.

Упровадження елементів дуальної форми навчання в професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників активно розпочалося в системі професійної (професійно-технічної) освіти України, але сьогодні ще бракує його належного теоретичного та методичного забезпечення. Вітчизняних теоретичних праць, присвячених проблематиці системного запровадження елементів дуальної форми навчання в професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників, нами не виявлено. Тому для кращого розуміння особливостей професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за дуальною формою навчання доцільно, на нашу думку, здійснити SWOT-аналіз впровадження елементів дуальної форми навчання в професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників та виокремити ці елементи для її належного теоретичного і методичного забезпечення [1, с. 45].

Відомо, що провідним принципом, на якому ґрунтується дуальна форма навчання, є взаємний зв'язок теорії з практикою. Це дає можливість

учням не лише знайомитися з виробництвом, але й засвоювати прийоми та навички роботи на робочих місцях підприємств промисловості та сфери побуту. Слід зазначити, що така система є унікальним комплексом інтегрованого навчання, оскільки модульно-блочне структурування освітнього процесу передбачає проведення інтегрованих уроків, у яких поєднується теорія з практикою. При цьому основою модульної системи є модуль трудових навичок – характеристика вимог, які робота у вигляді модульних блоків ставить перед виконавцем. Модульний блок – це логічна та прийнятна частина діяльності в межах виробничого завдання, професії, яка має чітко визначені початок та кінець, логіку просування від початку до кінця і, як правило, в подальшому неподільна [3, с. 20]. До того ж, основна увага приділяється не викладачу та змісту дисциплін (модулів), а учневі, результатам його навчання та надбаним компетентностям.

За таких умов навчання учнів відбувається через здобуття власного досвіду. Для цього навчальний час розподіляють таким чином: 30 % теоретичного (у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) та 70 % практичного навчання (на виробництві). Така орієнтація освітнього процесу на виробництво ґрунтується на соціальному партнерстві. У даному контексті розроблення навчальних планів і програм здійснюється спільно представниками ЗП(ПТ)О і підприємств [2].

Варто також зазначити про необхідність суттєвого навчально-методичного забезпечення дуальної форми навчання в ЗП(ПТ)О. До завдань методичного забезпечення підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти належать: підготовка та затвердження методичних рекомендацій щодо розроблення освітніх програм та організації освітнього процесу за дуальною формою здобуття освіти; аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня означеної тематики та забезпечення впровадження позитивних досягнень цієї роботи; моніторингові дослідження результатів впровадження дуальної форми здобуття П(ПТ)О із залученням роботодавців, які є стороною договорів про здобуття освіти за

дуальною формою; організація навчання розробників освітніх програм, підготовка експертів з розроблення освітніх програм за дуальною формою здобуття освіти; розроблення Порядку оцінювання результатів здобуття освітніх та професійних кваліфікацій; розроблення та апробація освітніх програм і навчальних планів в ЗП(ПТ)О за дуальною формою здобуття освіти; проведення моніторингу працевлаштування випускників, які здобули освіту за дуальною формою; навчання, стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників ЗП(ПТ)О на підприємствах із застосуванням світового досвіду впровадження дуальної форми здобуття освіти; проведення засідань за круглим столом, громадських обговорень та інших заходів з питань запровадження дуальної форми здобуття освіти з метою інформування різних категорій населення про позитивний досвід підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти; розроблення комплексу методичного забезпечення для підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за дуальною формою; вивчення міжнародного досвіду впровадження дуальної форми здобуття освіти, створення кластерів дуальної освіти на базі конкурентоспроможних ЗП(ПТ)О та зацікавлених роботодавців, імплементація кращих практик в освітній процес закладів освіти.

Список використаних джерел

Організація дуальної форми навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: практ. посіб. / Т. М. Герлянд, І. А. Дрозіч, Н. В. Кулалаєва, Г. М. Романова, М. М. Шимановський; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. Житомир: Полісся, 2019. 304 с.

Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників. Лист Департаменту проф. освіти МОН України від 14.07.2017 р. № 3-545 [Електронний ресурс]. URL: http://nmkpto.kr.ua/images/documents/Dualna_osvita/list_3_545.pdf

Gerliand T. M. Professional training of future skilled workers in professional (vocational) education schools based on modular and competence approach. *Professional Pedagogics*. 2019. №2(19). P. 18–23. <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.19.18-23>